

Heiliging: zelfdiscipline of de Geest?

Ronald Westerbeek

Levensheiliging betekent dat je in je leven steeds meer het beeld van Jezus gaat vertonen. Maar hoe gaat dat dan? Wat is daarin de verhouding tussen het werk van de Geest en je eigen verantwoordelijkheid? Komt het ook niet gewoon aan op zelfdiscipline?

“Vroeger deed ik vreselijk mijn best om te leven zoals het bij ons in de gereformeerde kerk hoorde,” vertelt Guusje (53). “Heiliging had vooral te maken met wat allemaal niet mag van God en wat per se moest. Ik heb het als een bevrijding ervaren toen mijn man en ik evangelisch werden. Niets hoéfde meer, want heiliging werd immers gewerkt door de heilige Geest? Hoewel het me aanvankelijk lucht gaf, moet ik nu eerlijk bekennen dat er van heiliging maar weinig terecht komt in mijn leven. Misschien komt het uiteindelijk toch op zelfdiscipline aan.”

Kees-Jan (41) vertelt: “Ik heb er enorm naar verlangd om beter te leven en meer te worden zoals Jezus: liefdevol, vergevend en zachtmoedig. Hoe zegt de Catechismus dat? Het verbond kent een belofte en een eis. Christus heeft zoveel voor mij gedaan, nu verwacht Hij van mij gehoorzaamheid uit dankbaarheid. God moet wel teleurgesteld in me zijn. Soms denk ik: zou Hij echt wel van mij houden?”

Wat Guusje en Kees-Jan hier delen, zal voor velen van ons herkenbaar zijn. Levensheiliging is altijd een lastig punt geweest. Altijd zijn er christenen geweest die sterke nadruk legden op gehoorzaamheid en het houden van geboden. En altijd zijn er christenen geweest die zeiden: “Op discipline red je het niet en bovendien leidt dat tot wettisch geloof; de Geest moet het in je werken.”

Wat is je motivatie?

Voordat we iets zeggen over de verhouding tussen het werk van de Geest en onze eigen verantwoordelijkheid, is het van belang dat je jezelf eerlijk afvraagt: wat is ten diepste de motivatie van mijn streven naar heiliging? “Ik denk dat ik vroeger ten diepste toch bang was voor God,” zegt Guusje. “Als ik me niet aan zijn geboden hield, zou Hij boos op me zijn. In elk geval voelde ik me altijd schuldig.”

Schuld- of plichtsgevoel is voor veel mensen de onderliggende motivatie voor hun streven naar heiliging. De Heidelbergse Catechismus koppelt de ‘vernieuwing naar Christus’ beeld’ inderdaad aan ‘het tonen dat wij God dankbaar zijn’. Natuurlijk speelt dankbaarheid een rol, maar als het je belangrijkste motief is, is dat ook riskant. Want al heel snel wil je dan God ‘terugbetalen’ – God schenkt jou genade en dan moet jij daar iets voor terugdoen. “Ik denk dat ik inderdaad het gevoel heb dat God meer van me zou houden als ik beter zou leven,” erkent Kees-Jan.

Maar Gods liefde voor jou hangt niet af van jouw geestelijke prestaties. Laat tot je doordringen hoe radicaal het evangelie van genade is. Gaf Christus zijn leven omdat jij van God hield? Nee, zegt Paulus: Christus gaf zijn leven voor jou toen je nog zijn vijand was. Denk dus niet dat je enorm je best moet doen om door God geaccepteerd te worden. Dan heb je een cao-geloof: je denkt dat God je vergeeft naar de mate waarin jezelf je best doet voor God: loon naar werken. Zo werken alle religies. Het evangelie is geen religie. Gods liefde voor jou hangt namelijk niet van jou af. Gods liefde voor mensen is gegrond in God zelf. Lang

voordat je geboren werd, kende Hij je allerslechtste momenten, waarover je misschien met geen mens durft te praten. En toch hield Vader zoveel van je, dat Hij zijn enige zoon gaf om alles helemaal goed te maken tussen jou en hem.

De heiligheid van Christus

Als we aan de Here Jezus denken, denken we vooral aan vergeving van zonden. Maar het zou erg zijn als we denken dat het in het christelijk geloof alléén maar gaat om vergeving van zonden. Dan vergeten we dat vergeving geen doel in zichzelf is, maar een noodzakelijke stap om te komen tot het werkelijke doel dat God heeft: herstel van zijn relatie met ons. In die groeiende gemeenschap mag je steeds meer toegroeien naar Christus en zijn gezindheid gaan vertonen. Dan worden de geboden van God, zoals Paulus zegt, een wet die diepe vreugde geeft (Romeinen 7:22).

Anders gezegd: vergeving is nog maar het eerste deel van de missie van de Here Jezus. Er is ook een tweede deel: heiliging. En het geheim is, dat je ook dat tweede deel al hebt ontvangen in Christus. Opstandingsleven, noemt de bijbel dat. Wanneer zondaren van de dood zijn overgegaan in het leven, hebben zij een opstandingsleven in zich. De vraag is: weet je dat, en leef je ernaar?

In Christus heb je een nieuwe status gekregen als kind van God. Je bent een nieuwe schepping. En dus hoef je de zonde niet meer als koning in je leven te laten heersen. Dat zegt ook Paulus, als hij je oproept je reeds door Christus verdiende behoud verder uit te werken en je al in Christus opgestane nieuwe mens aan te doen. Je mag – vertrouwend op de kracht van de heilige Geest – leven vanuit je nieuwe identiteit. Daarbij gaat het maar niet om ‘netjes leven’, je houden aan regels van fatsoen, maar om een werkelijke verandering vanbinnen uit. In de groeiende gemeenschap met Christus mogen we echt vrije mensen worden, zoals God ons heeft bedoeld, bevrijd uit de slavernij van de zonde. De gerechtigheid van Christus wordt je toegerekend, maar ook zijn heiligheid. God ziet je in Christus – alsof je net zo zonder zonden bent als Hij (zondag 23 van de Catechismus). Je mag streven naar heiliging om tot Gods doel met jou te komen: weer echt vrij mens zijn, heling te ontvangen, lasten te mogen kwijtraken, geen slaaf van de zonde meer te zijn. Niet omdat God anders minder van je zou houden. Laat dat echt landen in je hart. Alleen dán kan er een gezonde balans in je leven zijn in je verlangen naar heiliging.

Gods werk in je

“Ik zou zo graag meer op Jezus lijken, inderdaad omdat ik gegrepen ben door zijn liefde,” vertelt Cor (36). “Ik doe mijn best om liefdevoller te zijn, geduldiger en zachtmoediger, maar het lúkt niet. Ik ben niet zo’n superchristen. Dat frustreert me. Altijd maar weer dat voornemen om het morgen beter te doen. Mag ik misschien ook gewoon christen zijn?”

Het punt is: je kunt jezelf niet heiligen en niet op eigen kracht de vrucht van de Geest vertonen. Het goede nieuws is dat dit ook helemaal niet hoeft. Want Gods Geest wil dat in jou doen. Maar wat houdt jouw aandeel in?

- In de eerste plaats dat je gelooft. Geloof allereerst dat de Geest dit echt wil doen. Geloven we dat? Kijk eens diep in je hart. Vaak bidden we wel om geloofsgroei, maar verwachten we het ook? Of leggen we ons, diep in ons hart, heimelijk al neer bij de status quo van een onveranderd leven? Niets is fnuikender dan kleingeloof: een lauw Laodiceageloof dat maar weinig concreets verwacht. We geloven niet in een moraalboek, maar in de levende Heer, die door zijn Geest concreet in ons leven wil werken, herstel wil geven en ons wil bevrijden van lasten. Toch?

- In de tweede plaats dat je dan ook – klassiek-gereformeerd gezegd – de genademiddelen gebruikt die God ons geeft: persoonlijk gebed, bijbelstudie, de samenkomsten van je gemeente met God, je groep. Een appelboomje kan bij wijze van spreken vijf keer per dag bidden om appels en zich mistroostig afvragen waarom zijn gebed niet wordt verhoord, maar hij zal toch echt in goede grond moeten wortelen en water ontvangen, en eigenlijk komen die appels dan vanzelf. Dus ja, heiliging heeft wel degelijk óók te maken met eigen verantwoordelijkheid. Zeg niet te makkelijk dat 'het gebed er nogal eens bij inschiet', maar maak er werk van: maak er tijd voor vrij, geef het prioriteit, doe het gewoon. Want zonder gebed is het onmogelijk om te groeien in gemeenschap met Christus. Zonder gebed verstikt je geloof.

- Het komt óók aan op je eigen wilskeuze, discipline en inzet. Maak heldere keuzes om gehoorzaam te zijn aan God en te strijden tegen de afgoden in je leven. Je kunt wel bidden om een beter huwelijk, maar investeer dan ook in je relatie en geef niet langer je werk of het huishouden de eerste prioriteit in je tijdsbesteding. En je kunt wel bidden om een seksueel zuiverder leven, maar wees ook zo nuchter om een internetfilter te installeren en, als je weet dat je daarin kwetsbaar bent, ga dan niet zappen als je partner al op bed ligt. Verschuil je niet achter je zwakheden of onhebbelijkheden, maar ga pal staan in de strijd en volhard in gehoorzaamheid.

Natuurlijk moet je daarbij niet opnieuw in de val van het wetticisme lopen. Het gaat niet om de gedragsregels, maar om de levende God, en het gaat er niet om dat Hij meer van je zal houden als je beter je best doet: zijn liefde voor jou hangt niet af van jouw geestelijke prestaties. En bedenk: God rekent je de gerechtigheid van Christus allang toe, Hij ziet je in Christus, dat wil zeggen: alsof je zonder zonden bent.

- Maar het belangrijkste is: dat je de Geest toestaat het te doen. Vaak zeggen we wel te verlangen naar geloofsgroei en vrucht dragen, maar houden we bepaalde stukjes van ons leven of ons hart angstvallig voor onszelf: daar moet God afblijven. Dat kan een hardnekkige zonde zijn – misschien je trots, of iets in je seksualiteit. Maar het kan ook iets zijn waarin je vroeger gekwetst bent en waar niemand meer aan mag komen – ook God niet. Je stopt het ergens ver weg in een hoekje van je hart, maar al te bang voor wat er loskomt als die pijn of schaamte opnieuw zou worden opgerakeld.

Laten we eerlijk zijn: we zijn haast allemaal uit op zelfhandhaving, liefst houden we ons leven stevig in eigen hand. En misschien is daarom heiliging wel het allermoeilijkste wat er is. Want eigenlijk is heiliging in de eerste plaats: je zelfbeschikking opgeven en met je hele hebben en houden je overgeven aan God, ook al begrijp je hem niet. Die overgave is een fundamentele beslissing, die je hele bestaan stempelt. Die beslissing, die je steeds moet herhalen, maakt dat je niet langer eigen heer en meester bent. Het kan voelen alsof je midden in een snelstromende rivier staat en worstelt om overeind te blijven, en dat God dan zegt: laat maar gaan, laat je meevoeren, vertrouw op mij.

De volheid van Christus

Pas dan kan de Geest met kracht innerlijke vreugde, vrede en heiliging geven. Dat heeft alles te maken met het 'vervuld worden met de Geest'. Dit vervuld worden met de Geest overkomt je niet zomaar: je moet erom bidden, je er bewust voor openstellen en de Geest de volle ruimte willen geven. Paulus geeft het dan ook mee als opdracht: "Wees vervuld van de Geest."

Als je vervuld wordt met de Geest wordt de Geest de drijvende kracht. Hij vernieuwt je vanbinnen uit (vrucht van de Geest) en wil je toerusten voor de

taak die Hij je geeft (gaven van de Geest). Als we leven uit het volbrachte werk van Christus, mogen we genade op genade ontvangen.

Word je een beter mens door heiliging? Tot op zekere hoogte wel, ja. Maar als het goed is wordt de kloof tussen wat je wilt en wat je kunt steeds groter. Want aan de ene kant groeit je verlangen om God met je leven een plezier te doen. Tegelijkertijd laat de heilige Geest in je in toenemende mate zien waar en hoe je in liefde tekortschiet. Word je daar een somber of gefrustreerd christen van? In dat geval zou je van het evangelie van genade nog steeds weinig hebben begrepen. Christus kwam juist voor zondaren. Zijn genade overbrugt de afstand tussen wat je wilt en wat je kunt.

Om over na te denken/gespreksvragen:

Lees 2 Korintiërs 5:11-18. Paulus noemt hier twee kernpunten als het gaat om heiliging: a. in Christus ben je al een nieuwe schepping (vers 17), en b. je drijfveer om vanuit die identiteit te willen leven, is niet een gevoel van verplichting, maar: de liefde van Christus (vers 14).

1. Zie je bij jezelf een kloof tussen wat je ervaart (je worsteling met zonde) en wat je gelooft (dat je in Christus een nieuwe schepping bent)? Hoe ga je daarmee om?

2. Geloof je ook echt dat je een nieuwe schepping bent? En zo ja, leef je daar ook uit, of laat je nog vaak 'de zonde heersen als koning in je hart?' (Romeinen 6:5-14).

3. Wat doe je in je persoonlijke geloofsleven allemaal uit plicht? En wat uit liefde? Wat is het verschil?

4. Je bidt misschien geregeld het Onze Vader, met daarin het 'uw wil geschiede...' Besef je wat je daarmee zegt? Je bidt dan of God op letterlijk alle terreinen van je leven de leiding overneemt. Kun je jezelf voorstellen dat dit betekent dat je bepaalde 'zekerheden' kwijtraakt en patronen van denken en gedrag moet veranderen? Probeer eens na te gaan welke. Het hoeft daarbij niet om 'slechte dingen' te gaan. Waarschijnlijk is dat je in verhouding tot je liefde tot God sommige 'goede dingen' te belangrijk vindt. Zijn er 'kamers in je hart' die je gesloten houdt, zelfs voor God (bijvoorbeeld omdat je pijn hebt weggestopt, waar niemand meer bij mag, of omdat bepaalde dingen zo belangrijk voor je zijn dat je ze niet wilt opgeven)?

Groei 2007-2

Auteur : Ronald Westerbeek

Ronald Westerbeek is hoofdredacteur van het christelijke opiniemaandblad CV•Koers. Onder zijn redactie verscheen onder meer het boekje 'Stromen van levend water', werken met de gaven van de Geest in de gemeente'(2005). Bovenstaand artikel is gebaseerd op het werkboek '40 dagen: Feest van genade', dat hij schreef met Aad Kamsteeg, oud-hoofdredacteur van CV•Koers.